

NORGES HØYESTERETT

Den 16. april 2008 avsa Høyesterett dom i

HR-2008-00680-A, (sak nr. 2008/280), straffesak, anke,

A (advokat Berit Reiss-Andersen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Erik Førde)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Tjomsland**: Saken gjelder anke over saksbehandlingen – forholdet til straffeprosessloven § 294 – og rettsanvendelsen – anvendelsen av det skjerpede beviskrav – i en sak om fartsovertredelse hvor spørsmålet var hvilken motorsykkel hastighetsmålingen gjaldt. Videre gjelder saken lengden av tapet av føreretten – anvendelsen av forskrift 19. desember 2003 nr. 1660 om tap av retten til å føre motorvogn m.v. – tapsforskriften – § 1-4 annet ledd.
- (2) Politimesteren i Nordre Buskerud tok 10. november 2006 ut tiltale mot A for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 6 annet ledd. Grunnlaget for tiltalen var:

”Onsdag 9. august 2006 kl. 21.01 førte han motorsykkel, med kjennemerke ZF ---- på E 16 ved Steinsletta i Hole. Han kjørte med en hastighet av 153 km/t til tross for at høyeste lovlige hastighet utenfor tettbygd strøk er 80 km/t.”
- (3) Ringerike tingrett avsa 15. februar 2007 dom med slik domsslutning:
 - ”1. A, født 28.09.1965, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 6 andre ledd, til fengsel i 21 – tjueen – dager.
 2. A, født 28.09.1965, fradømmes retten til å føre førerkortpliktig motorvogn for en periode på 20 – tyve – måneder. Tapsperioden regnes fra den dag denne

dommen er rettskraftig. Til fradrag går den perioden As førerkort har vært beslaglagt.

Som vilkår for gjenerverv av føreretten pålegges A å avlegge full ny førerprøve.

3. A, født 28.09.1965, dømmes til å betale sakens omkostninger med 3 000 – tretusen – kroner.”

- (4) Tingrettens dom ble avsagt under dissens. En av meddommerne mente at det ikke var tilstrekkelig bevis for at A hadde vært fører av den motorsykkelen som fartsmålingen gjaldt.
- (5) A anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt saksbehandlingen, bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen, straffutmålingen og tapet av føreretten.
- (6) Borgarting lagmannsrett avsa dom 7. desember 2007. Lagmannsretten kom til samme resultat som tingretten, likevel slik at saksomkostningene – jf. domsslutningen punkt 3 – ble fastsatt til 5 000 kroner for begge instanser.
- (7) A har påanket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Han gjør prinsipielt gjeldende at saken ikke var tilstrekkelig opplyst for lagmannsretten, jf. straffeprosessloven § 294. Et videoopptak som politiet foretok i forbindelse med den aktuelle fartsmålingen, skulle vært analysert nærmere med sikte på å få en sikrere identifikasjon av hvilken motorsykel målingen gjaldt. Det anføres videre at lagmannsretten uriktig har unnlatt å anvende det skjerpede beviskrav som etter praksis gjelder ved utføringen av fartskontroller. Under denne forutsetning hevdes det at lagmannsrettens bevisbedømmelse i tilknytning til straffutmålingen er uriktig. Det påpekes i denne sammenheng at A har akseptert at han ved anledningen holdt en hastighet på 110 km/t, slik at selve skyldspørsmålet ikke har vært bestridt. Subsidiært anføres det at det er fastsatt en for lang tapstid for føreretten, idet lagmannsretten uriktig har unnlatt å anvende tapsforskriften § 1-4.
- (8) *Jeg er kommet til at tapstiden for føreretten må reduseres noe, men at anken for øvrig må bli å forkaste.*
- (9) Politiet hadde 9. august 2006 trafikkkontroll på E 16 ved Steinsletta i Hole. Kontrollen gjaldt primært avstanden mellom kjøretøyene. Politiet overvåket trafikken fra en bil hvor politiførstebetjent Jo-Geir Grande satt. I denne bilen var det montert et videokamera, av type Provida 2000, som filmet en strekning hvor det var satt to målepunkter med en avstand på 22,2 meter. Politiførstebetjent Grande hadde radiosamband med blant annet politibetjent Backe-Henden som var stasjonert på en post ca. 3–400 meter lenger syd.
- (10) Grande ble ca. kl. 21.00 oppmerksom på tre motorsykler som kom kjørende i retning mot Oslo. To av motorsyklene kjørte tilsynelatende med normal hastighet mens den tredje, som lå et stykke bak de to andre, kjørte påfallende fort. Grande bestemte seg for å måle farten på denne motorsykkelen med videokameraet, og beregnet på grunnlag av antallet bilder motorsykkelen hastighet til 153,69 km/t. Han hadde da lagt inn en sikkerhetsmargin på ett bilde, noe som utgjorde omkring 13 km/t. Riktigheten av denne fartsmålingen er ikke bestridt fra domfeltes side.

- (11) Spørsmålet for lagmannsretten var om det var A som hadde kjørt den motorsykkel som det var målt hastighet på. Lagmannsretten fant at dette var bevist og uttalte i den forbindelse:

”Lagmannsretten er etter en samlet vurdering overbevist om at siktede var fører av motorsykkel nr 3, sykkelen som i følge måling hadde en fart av minst 153 km/t. Retten har ved vurderingen tatt utgangspunkt i videoen som klart viser at det var motorsykkel nr 3 som var den som kjørte for fort. Sykkel nr 1 og nr 2 kjørte samlet i normal fart. Deretter, 7,9 sekunder etter motorsykkel nr 2, kommer motorsykkel nr 3 i stor hastighet. Senere kommer ytterligere en motorsykkel i normal hastighet. Lagmannsretten er for øvrig av den oppfatning at det ut over dette ikke er mulig å trekke noen slutninger av videofilmen. Til det er detaljene i filmen for uklare. Retten kan således ikke se om noen av syklene har gule felger eller hva slags kjøredress førerne har på seg.

Når retten likevel er overbevist om at siktede var fører av motorsykkel nr 3, har retten lagt avgjørende vekt på politibetjent Backe-Hendens forklaring i lagmannsretten om at det var siktede som kom inn på sykkel nr 3, noe etter sykkel nr 1 og 2, som kom samlet. Retten legger videre vekt på siktedes rettslige forklaring til Øvre Romerike tingrett 1. september 2006 i forbindelse med behandlingen av beslaget av siktedes førerkort. Siktede forklarte her at ’På Steinsletta lå to sykler et godt stykke foran siktede’.. og ’Fjerdemann kom ganske langt bak. Det var siktede og de to som lå foran som ble stanset’. Denne forklaring synes også sammenfallende med siktedes forklaring i Ringerike tingrett. Forklaringen er gjengitt slik på side 3 i dommen: ’Tiltalte har forklart at målingen ble foretatt like etter at han hadde kjørt forbi en personbil. Tiltalte har i retten forklart at det på dette tidspunkt var to motorsykler foran ham og noen motorsykler bak ham.’ Om forbikjøringsstedet henviser lagmannsretten til siktedes rettslige forklaring av 1. september 2006 der det heter at ’Der hvor det var stiplede linje, på Steinsletta, bestemte han seg for å kjøre forbi en bil’.

Lagmannsretten legger videre vekt på Backe-Hendens forklaring om at siktede på stedet opplyste at han hadde ’dratt litt på’ for å ta igjen de andre. Dersom siktede med dette tenkte på forbikjøringsepisoden, ville det ha vært naturlig at han henviste til dette.

Retten ser bort fra muligheten av at tiltalte kjørte motorsykkel nr 1 forbi målestedet, og at han senere ble forbikjørt av motorsykkel nr 3 før stoppost. Sett hen til fart og avstand mellom sykkel nr 2 og sykkel nr 3 synes et slikt alternativ helt teoretisk. Backe-Henden, som hadde fri sikt mot målepunktet, har da heller ikke forklart om noen forbikjøring.”

- (12) Spørsmålet er om det må anses som en saksbehandlingsfeil at lagmannsretten ikke foranlediget en nærmere undersøkelse av videoopptaket, jf. straffeprosessloven § 294. Det fremgår av det jeg her har gjengitt fra lagmannsrettens dom, at videoopptaket ikke ble benyttet som bevis når det gjelder spørsmålet om hvilken motorsykkel målingen gjaldt. De bevis som her ble tillagt vekt, var blant annet domfeltes egne rettslige forklaringer og forklaringen fra politibetjent Backe-Henden. Lagmannsretten har på grunnlag av disse bevisene funnet at det generelle strafferettslige beviskravet, om at det ikke må foreligge rimelig tvil, var oppfylt.
- (13) I anken til lagmannsretten anførte forsvareren at tingretten ”skulle sørget for fagkyndig vurdering av video-opptaket dersom retten mente det var aktuelt å legge til grunn fartsmålingen for øvrig”. Jeg kan ikke se at det i sakens dokumenter foreligger noen begjæring til retten om slik undersøkelse. Det foreligger ikke noen opplysninger om hva som må antas å kunne fremkomme ved en slik undersøkelse. Om retten ut fra hensynet til sakens opplysning etter straffeprosessloven § 294 plikter å foreta nærmere undersøkelser, beror på en nærmere vurdering, jf. de momenter som nevnes hos Bjerke/Keiserud: Straffeprosessloven med kommentarer 3. utgave side 1021.

- (14) Slik saken her lå an og på bakgrunn av bevisituasjonen slik den fremsto for lagmannsretten, er jeg kommet til at det ikke var i strid med straffeprosessloven § 294 at lagmannsretten ikke foranlediget en nærmere undersøkelse av videoopptaket.
- (15) Jeg ser så på anførselen om at det var en feil at lagmannsretten ikke anvendte den skjerpede bevisbyrderregel som er utviklet i rettspraksis i forbindelse med svikt ved fartsmåling med laser, loggføring o.l. I den innledende avgjørelsen i Rt. 1998 side 21 fremholdt Høyesterett at ”de begrensninger som instruksen fastsetter for bruk av slike apparater, ...anses som rettssikkerhetsgarantier” og som følge av dette bør ”instruksbrudd som ikke er bagatellmessige, normalt ...føre til at målingen ikke kan benyttes”. Det er i Høyesteretts kjennelse av 15. januar 2008 (HR-2008-00064-A) avsnitt 27 til 33 gitt en redegjørelse for senere rettspraksis vedrørende denne problemstilling. Det beviskrav som Høyesterett i disse tilfeller har stilt, har gått ut over kravet om at rimelig tvil skal komme tiltalte til gode.
- (16) Jeg kan imidlertid ikke se at den praksis som her er utviklet og de hensyn som har begrunnet denne, tilsier at det skjerpede beviskrav også skal gjelde i dette tilfellet. Det er enighet mellom partene om at det ikke foreligger noen teknisk eller manuell feil ved fartsmålingen eller registreringen av denne. Spørsmålet er om det skjedde en forveksling av hvilken motorsykkel som det ble målt hastigheten på. Når dette er problemstillingen, må etter mitt syn den vanlige strafferettslige bevisbyrderregel gjelde, og jeg finner at lagmannsrettens rettsanvendelse på dette punkt har vært riktig. Det foreligger da ikke noe grunnlag for Høyesterett til å fravike den bevisvurderingen som lagmannsretten har foretatt i forbindelse med straffutmålingen.
- (17) Jeg ser så på tapet av førerretten, som lagmannsretten har fastsatt til 20 måneder. Reglene om tap av førerrett er inntatt i vegtrafikkloven § 33 og i forskrift 19. desember 2003 nr. 1660 – tapsforskriften – gitt med hjemmel i nr. 1 femte ledd i § 33. Tapsperioden på 20 måneder er – for en fartsovertredelse som den foreliggende – i samsvar med tabellen i tapsforskriften § 2-2 nr. 6. Etter denne bestemmelsen skal tapsperioden normalt settes til mellom 19 og 25 måneder ved hastigheter mellom 150 og 160 km/t når fartsgrensen er 80 km/t.
- (18) Etter forskriften § 1-4 annet ledd – som ikke er omtalt av lagmannsretten – skal det imidlertid legges vekt på om den domfelte har hatt førerkortet i sin besittelse i ”lengre tid” etter handlingstidspunktet, hvis han ikke kan bebreides at førerkortet ikke har vært beslaglagt. Det heter videre at lengre tids besittelse av førerkortet i utgangspunktet tilsier at tapsperioden settes ned, eller at tap overhodet ikke blir fastsatt. Fra dette gjøres det i tredje punktum et unntak hvis forholdet gir grunnlag for ”flere års” tap av førerrett, en bestemmelse som ikke få anvendelse i denne saken, jf. Rt 2007 side 1503. Jeg legger – i samsvar med flertallsvotumet i Rt. 2007 side 1563 – til grunn at vilkårene i vegtrafikkloven § 33 nr. 1 sjette ledd ikke supplerer bestemmelsen i forskriften § 1-4 annet ledd.
- (19) A fikk umiddelbart – 9. august 2006 – beslaglagt sitt førerkort. Politiets begjæring om fortsatt beslag og inndragning ble ved Øvre Romerike tingretts kjennelse 1. september 2006 ikke tatt til følge. Kjennelsen ble ikke påkjært, og A har siden hatt førerrett. Det ble i avgjørelsen i Rt. 2007 side 1563, uten nærmere drøftelse, lagt til grunn at bestemmelsen i forskriften § 1-4 får anvendelse i et tilfelle der førerkortet var blitt tilbakelevert fordi

politiet ikke har begjært forlengelse av beslagstiden. Den foreliggende sak, hvor retten ikke har tatt en begjæring om beslag til følge, må i denne sammenheng bedømmes på samme måte. Den omstendighet at siktede bestred adgangen til beslag, innebærer ikke at han kan "bebreides" at førerkortet ikke ble beslaglagt. Dette er det også enighet om mellom partene.

- (20) Jeg finner det på denne bakgrunn klart at det må gjøres en avkorting i tapstiden på grunn av bestemmelsen i § 1-4 annet ledd. I avgjørelsen i Rt. 2007 side 1563 ble tapstiden – i samsvar med flertallets votum – redusert fra to år til ett år og seks måneder i et tilfelle hvor førerkortet i en promillesak hadde vært tilbakelevert i en periode på ti måneder. I herværende sak har førerkortet vært tilbakelevert i en lengre periode. Størrelsen på fradraget må imidlertid bero på en samlet vurdering hvor også andre forhold enn periodens lengde vil ha betydning.
- (21) Jeg er blitt stående ved at tapsperioden – i samsvar med aktors påstand for Høyesterett – bør settes til ett år og tre måneder.
- (22) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at varigheten av tapet av retten til å føre motorvogn settes til 1 – ett – år og 3 – tre – måneder.

For øvrig forkastes anken.

- (23) Dommer **Bruzelius:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (24) Kst. dommer **Kaasen:** Likeså.
- (25) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (26) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (27) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at varigheten av tapet av retten til å føre motorvogn settes til 1 – ett – år og 3 – tre – måneder.

For øvrig forkastes anken.

Riktig utskrift bekreftes: